

en genieten van het stoffelijk goed, en wel zoo dat wij ons daarbij en voor verkwisting en voor vrekheid wachten.

In het besef onzer afhankelijkheid van God ook in het verwerven en bewaren van de voor ons levensonderhoud noodige goederen; noodig ook voor ons dienen van Hem; zal aan het arbeiden zich steeds paren het bidden tot Onzen Vader: *Geef ons heden ons dagelijksch brood.* Dat is: Wil ons met alle nooddruft des lichaams verzorgen, — opdat wij daardoor bekennen, dat Gij de eenige oorsprong alles goeds zijt, en dat noch onze zorg en arbeid, noch uwe gaven zonder uwen zegen ons gedijen, en dat wij derhalve ons vertrouwen aan alle schepselen afrekken en op U alleen stellen." (H. C. antw. op vr. 125).

„Gebedstige geesten“.

Zijn zij niet allen gedienstige geesten, die tot dienst uitgesonden worden om dergenen welke die zaligheid beërven zullen? Hebr. 1: 14

Te oordeelen naar het spraakgebruik is de wereld vol engelen. Geen moeder of ze noemt af en toe haar lieveling „mijn engel“. Geen verloofde paar of het lieve woord van engel wordt keer op keer uitgewisseld. Wat niet al „engelachtig“ gevonden wordt, is niet op te sommen. Een „reddende engel“ heeft allicht wie een ander uit den nood hielp. Zoo spreekt men van een „engel der vertroosting“, van een „engelenlach om de lippen“. Kortom, zelfs waar alle geloof aan engelen wegviel, bleef de herinnering aan de engelen voortleven, en dat wel, bijna altoos, in de eenige bepaalde beduiding van een lief, aannemelijk, aankleefelijk wezen, dat boeit door innemendheid.

Nu is daar op zichzelf niets tegen, want het ontleve dat onder menschen zoo vaak het leven verbittert, is in de sferen des hemels niet gekend. Liefde is in de engelenwereld allerademtocht. Het Vaderhuis is een zalige woning, waar liefde woont, en waarin deswege de Heere zijn zegen gebiedt, zelf woont, en 't leven tot in eeuwigheid verkregen is.

En toch is er op die voorstelling van het schattigste lief der engelen, voor wie zich aan de Schrift houdt, af te dingen. Niet omdat het hun aan liefzinnig schorten zou, maar omdat de Schrift ze ons in een heel ander karakter dan van het aannemelijk lief voorstelt.

Dat aannemelijk lief, dat men door een „engel van een kind“ uitdrukt, is voor de heilige hemelwezens niet ernstig genoeg. Het is voor de engelen Gods een veel te zwakke, te zeer spelende trek. Het staat iets hooger, dan wat men zoet noemt; een woord waarmee het in „toetief“ wordt aangevoegd. Maar heel dit, buiten alle karakter rekenende, lieve en soete staat op veel te lage trap om op de heerschen der hemels te worden overgedragen. In de kinder-kamer en bij het minstepele moge zulk een uitdrukking gepast zijn, bij „de krachtige heiden die Gods Woord doen“ (Ps. 103: 20) past zo week, zoo half sentimentele spreekwijze niet.

Integendeel, in de Schrift treedt in Gods engelen een gansch andere figuur voor ons, van strijdende, in heiligen dienst lverende, beschermende geesten; geesten in wier geheele wezen kracht, heldenmoed en vaardige onderwerping aan het hoog gebod van hun Koning, de eerste, de meest op den voorgrond tredende uitdrukking is.

In dat „o, zoo lieve“ spreekt zich een vrouwelijk type uit, en in de engelen Gods toont de Schrift ons altoos het manlijk karakter. „Looft den Heere, zijne Engelen, zij krachtige heiden die zijn woord doet, gehoorzame de stem zijns Woords. Looft den Heere, al zijne heerschen, zij zijne dienaren die zijn welbehagen doen.“

Zijn vormen, als we ons zoo mogen uitdrukken, de lijfwacht en den hoftoet van den hemelschen Koning, en komen met ons nooit anders in aanraking dan als zijn heilgeranten, die den ongerechtigte verschrikken en den godvruchtige redden en uithelpen in hun Heeren naam.

Bij de heilige persoonlijkheid onzes Heeren, in zijn strijd en lijden, was 't niet anders. Zijn komst tot deze aarde is de triomf in den strijd met satan die nader; daarom jubelen de engelen bij zijn kribbe. Ze dienen hem in de woestijn en straks in Gethsemane, om in de worsteling met satan hem bij te staan. Triomfeerend wendten ze den steen van het graf, en staan als zijn lijfwacht aan de spelonk, als de Christus als overwinnaar uittreedt. Ze klimmen op en neder al de dagen van zijn aardse worsteling, en als hij opvaart ten hemel zijn je de vooruitgeschoven wacht der eere, die den Koning van het Godsrijk inhaalt.

„Dienende geesten“, niet lieve geesten, is hun eertitel. Geesten die nu in den strijd voor het Godsrijk met heldenmoed en trouw hun dienst volbrengen, en die straks, als Christus ten gerichte wederkomt, den „Zoon des menschen“ begeleden zullen, opdat het oordeel inga.

En onder dit alles zijn ze altoos toonbeelden van kracht, moed, trouw en onderwerping. Nooit een zweem van 't verzwakend-lieve of week-aannemelijk, maar altoos sterkte, helden-karakter, hartstocht om zich ten dienste te wijden, vernoochtheid tot in het beste der worsteling aan het Hoofd van 't hemels legermacht.

Nooit de rust, nooit het stille, nooit de weelde der liefheid, maar altoos bezig zijn, altoos de wacht betrekken, altoos wachtende op het gebod, dat zal uitgaan.

Veerkraft, hooge geestesadel, heilig innerlijk bestaan, nooit een in weelde zich verlie

at al de hier
toot vaak be-
vat eenig-
de hedeke te
te we het nut
en inzien. Er
valt; in heel
haar nadeel
t groote be-
t te houden.
aan toch tel-
at te moeten
g, dan docu-
den ridder
hier de ver-
veer gepaard
bestaansrecht
neemt het
lat de Kerk
n. „Aan een
mede is de
het niet toe
en te hebben,
tot het Ker-
verklaart het
deering van
and, hier ont-
ar alleen de
rk, die haar
oven wil en
macht moet
begrijpelijke,
e is het, dat
vrije studie

leen, omdat
er toont, tot
erd gekozen
van het be-
port op den
Kok eindigt
rk als orga-
oor het in-
mbaren kan.
blijft op dit
at een chris-
de Kerk
schieden, en
Kerk als in-
volle zeilen
e op, worden
rmatie prijs-
me. Theologische
de school te
n zij dit zelf
mede alleen
lat de School
een hoeke
stender van
meer dienen

hier ons on-
ts gaarne het
na te hou-
ad, dat zulke
rsiteit haar
joen. Maar
ders, en ook
aan de voor-
e opleiding
noot door
t door hen

elden mogen
dat volgens
eit „de we-
ie — behoort
ie — en wordt
rezet.

waar. Dr.
cyclopaedie
alist moge-
een geheel
lere weten-
edere Open-
ligen Gees-
men een
el II van
underscheid
ein, waarop
made hetzij
alleen op-
t hier „het
dat de ge-
zich dienst-
vierde ter-
Particuliere
op volgen,
rganisme
ten Christe-
chool, een
etenschap“.
drukkelijk
ik hem ten
nchap be-
 Gemeene
ade.

porstelling,
ven wordt
en over de
t de Kerk.
t Gemeene
st blz. 2,
die mate
veeleer
theerschen,
van Staat
en liet
dighel nu
el opzicht
hiervan:
ijke weten-
e behoort
pen). Dat
tijd, maar
n tusschen
en ze let-
is, reeds
zegt dat,
ggen. En
terstond
van Dr.

schap wordt hier gevindiceerd. Er staat uit-
drukkelijk: *Deze zelfstandigheid komt haar*
toe. En toch gaat Dr. Kok door met op
dit stramen te borduren, want volgens hem
volgt uit Dr. Kuiper's standpunt, dat „de
Theologische wetenschap dus niet gebonden
is aan de belijdenis der Kerk, maar omge-
keerd de Kerk aan de resultaten der theo-
logische wetenschap“. Ook hier nu schrijft
Dr. Kok aan Dr. Kuiper toe, wat lijnrecht
in strijd is met wat hij zelf schreef. We
behooven er niet eens aan te herinneren,
dat in de mee door Dr. Kuiper opgestelde
statuten der vereniging voor H. O. van
elken hoogleraar in de theologie de be-
loofte gevraagd wordt, dat zijn onderwijs
met de belijdenis der Gereformeerde Kerken
in overeenstemming zal wezen. In de Ency-
clopaedie deel II p. 539 zegt Dr. Kuiper
met zoveel woorden, „dat voor elk theo-
loog de confessie zijner Kerk niet alleen de
praesumptie van waarheid heeft, maar ook
objectief met gezag voor hem optreedt“. Wel
mag de theologie daarom niet in Room-
schen zin het dogma der Kerk als onfeil-
baar beschouwen en kan kritiek op de be-
lijdenis der Kerk noodig zijn, maar daaruit
volgt volstrekt niet, dat de Kerk „gehouden
is de resultaten der wetenschap voet-
stapen aan te nemen“. Dr. Kuiper zegt
t. a. p. blz. 544 juist het tegendeel: „Niet
alsof de Kerk aanstonds voor elke kritiek
op haar confessie zou hebben te zwichten.
Het tegendeel is waar. De Kerk mag haar
confessie niet wijzigen, tenzij de overtuig-
ing haar aangeeft, dat metterdaad enig
stuk van haar confessie voor Gods Woord
niet bestaan kan.“

We meenen hiermede te kunnen volstaan.
Het doet ons leed, dat Dr. Kok, wiens
uitmendende schriftstudien we hoogelijk waar-
deerden, zich zoo door partijhaatstocht liet
verblinden, dat hij niet eens meer in staat
is het gevoelen dergenen, die hij bestrijdt,
juist weer te geven.

Godmensch.

I.

Eenigen tijd geleden werd tot ons de
vraag gericht, of de uitdrukking Godmensch,
die herhaaldelijk in ons blad aangetroffen
werd, taalkundig wel juist was en den toets
der rechtvaardigheid doorstaan kon.

Blijkbaar verkeerde onze interpellant in
den waan, dat deze term een vondst was
van onzen tijd, meende hij dat dit woord
was ontleend aan kringen, wier orthodoxie
in kwaden reuk stond, en maakte hij daarom
de *Herant* er een verwijt van, dat wij een
woord van zoo verdachte herkomst in onze
kringen zochten te importeerden. Al konden
we dit bezwaarschrift, dat in de vacante
ons werd toegezonden, niet terstond opnemen
— het vond sinds in de *Basin* plaats —
we haasten ons nu de geregelde arbeid
hervat is, op deze quaestie terug te komen.
De wezin tegen het woord Godmensch
werd toch niet alleen bij dezen bezwaarder
broeder aangetroffen, maar komt meer in
onze Gereformeerde kringen voor en vindt
wel daarin zijn oorzaak, dat met name de
Ethische Theologie zich met zekere voorliefde
van dit woord bediende. Daardoor kwam er
tegen dit woord wantrouwen, zocht men er
een heimelijke bedoeling achter, werd wie het
gebruikte verdacht. Er scheen aan dat woord
Godmensch een smet van onrechtvaardigheid
te kleven; een goed Gereformeerd mensch ge-
bruikte dat woord niet. Zoo moest het wel
de aandacht trekken, dat de *Herant*, waar
het pas gaf, niet aarzelde dit woord toch
te gebruiken, en kwamen we daardoor zelfs
in opspraak.